

La crisi ha convertit Grècia en un escenari de desolació. Antics problemes esdevenen crònics i aboquen el país a situacions molt greus, més enllà de l'economia. Si la classe mitjana veu retallats alguns dels beneficis de què havia gaudit fins ara, les capes més empobrides de la societat grega reben els pitjors efectes de la depressió. Segons quins barris d'Atenes són autèntics territoris sense llei. El nou govern, encapçalat per Nova Democràcia, pren les regnes d'un país al límit d'Europa.

JOAN ANTONI GUERRERO VALL

A Grècia, els preus dels aliments són massa cars. El peix barat, com la sardina, hi esdevé un producte de consum massiu.

“Som a punt de passar la línia vermella social”

Els carrers d’Atenes bullen. El centre de la capital grega és l’estampa que explica més bé la factura que paguen els grecs per tots els anys d’excessos. Mentre el jovent vol recuperar comoditats que considera drets, els immigrants s’enduen les pitjors conseqüències de la depressió. En canvi, el crim i la delinqüència viuen una època daurada.

En Manos assegura que la crisi econòmica pràcticament li ha desmuntat la vida. Té 23 anys i és investigador de biomedicina en una universitat grega. Encara no ha cobrat ni un euro de la feina que ja ha començat a fer, però confia que ben aviat es

resolgui la situació i li paguin uns 600 euros mensuals. Els esmerçarà a “fer més cafès amb els amics, sortir a sopar almenys un cop la setmana i viatjar a l’estranger quan la feina m’ho permeti”. Abans de la crisi, explica, “podíem fer tot això sense dificultats, ara no tenim

més ingressos que els que ens poden donar els nostres pares”. Quan enumera les seves demandes, en Manos no troba pas que demostrï un excés de frivolitat. Com asseguren alguns analistes, els països del sud d’Europa donen una especial importància al gaudi del dia a dia; són aspectes culturals difícils de canviar i, en certa manera, també són trets que, al costat de l’eficiència i l’obsessió productiva alemanya, formen part d’una mateixa Europa que es pretén mantenir unida, però que aquests darrers temps demostra que cadascun dels seus membres és un món diferent. Així doncs, a Grècia ningú no s’escandalitza si les principals reivindicacions d’un jove com en Manos, en un moment de crisi com l’actual, són, bàsicament, la recuperació d’aquells petits plaers de la vida. No obstant això, aquests plaers algú els ha de pagar i, en el cas de Grècia, ara el problema està a trobar la fórmula per a continuar pagant un estil de vida determinat. Els darrers anys, als joves de classe mitjana se’ls han escapat les possibilitats i ara volen recuperar tot allò que consideren perdut, i que creuen que és gairebé un dret adquirit.

JOAN ANTONI GUERRERO VAL

Els carrers d'Atenes són el reflex de l'estat econòmic i anímic del país. Els sense-sostre i gent desocupada malden per sobreviure.

Thanassis, de 20 anys, estudia economia. Comparteix les inquietuds que expressa en Manos i lamenta que, en el cas dels universitaris, hi ha un altre problema: han deixat de rebre "llibres gratuïts". Ell, com en Manos, ha votat l'esquerra de Syriza, coalició en què troben que hi podria haver la clau per a recuperar tot allò que ara troben a faltar. "S'ha d'apujar el nivell de la universitat grega perquè la privatització augmenta i cada vegada n'hi haurà menys que podran permetre's d'estudiar-hi", manifesta. Uns altres joves, en canvi, partidaris del conservador Andonis Samaràs, responen amb inquietuds diferents. Se centren més en uns aspectes diferents de la crisi: la producció, la manca de futur laboral o la necessitat de crear més ocupació, i per això consideren que cal aplanar el camí a la indústria i reduir impostos per a evitar la fugida d'empreses, fet que podria acabar frenant encara més l'economia. Precisament, durant la darrera setmana de la campanya electoral es va anunciar que Carrefour se n'aniria de Grècia.

La Myrto és una jove que ha donat suport als conservadors i defensa solucions orientades cap a una millora de

la productivitat. Creu que la situació de Grècia només pot canviar amb una reactivació econòmica centrada en el sector privat. "No es pot fer allò que vol l'esquerra, implantar impostos per a les indústries: si hom els imposa més taxes acabaran anant-se'n del país i ara, amb la desocupació que tenim, no ens ho podem permetre." Al costat, en Costas, la seva parella, abona aquesta opinió. Creu que ara és important d'enfortir "el sector privat" i anar desinflant el sector públic.

Sense expectatives. Si la desocupació de l'any passat era d'un 17,3%, durant el primer trimestre d'enguany s'ha enfilat fins al 22,6. A banda, aprovant el memoràndum amb les exigències del rescat –i, doncs, noves mesures d'ajustament–, el govern ha clavat un cop als treballadors. El salari mínim ha passat de 700 euros a 400. Els grecs senten tot el pes dels efectes de la crisi, oimés perquè el preu de la vida continua essent elevat. "Som a punt de passar una línia vermella social a Grècia. Per això la Unió Europea ens ha d'ajudar." Ho diu el líder de les joventuts de Nova Democràcia, Yannis Smyrlis, que adverteix que perilla que

molts grecs vulguin anar-se'n del país si no veuen una solució clara per a sortir del forat actual. "Si no s'hi troba una solució, molta gent voldrà anar-se'n d'aquí per a millorar les condicions de vida".

La crisi ha convertit Atenes en un escenari de decadència que sorprèn a qual-sevol cantonada. Sempre hi ha present un cert aire d'anarquia. Per al visitant d'un país europeu en una situació semblant –encara que probablement més bona–, segons quines estampes poden esgarriar. I això encara més si es considera que el panorama actual no és sinó el resultat de l'aplicació de contínues mesures d'austeritat amb la reducció de sous als funcionaris, acomiadaments i més retallades. Ajustos que Grècia ha viscut els darrers anys, a mesura que ha anat rebent el suport econòmic de països europeus que han fet pressió perquè s'apliquessin, tot demostrant que aquí no es dona cap xec en blanc: hi haurà diners mentre hi hagi mesures d'ajust contundents. El cost de tot plegat, però, es posa de manifest en la fesomia actual de la capital grega, encara que hi ha qui considera que no totes les dificultats que es veuen avui a la capital són culpa de la crisi. No cal endinsar-se

gaire més enllà del centre de la ciutat per a trobar escenes de pobresa que causen impacte. Els sense-sostre apareixen a qualsevol cantonada: a molts portals i caixers hi fan vida. Però, a més, el paisatge urbà també és ple de drogoaddictes que no tenen necessitat d'amagar-se a l'hora d'injectar-se la dosi d'heroïna habitual. Ho poden fer a migdia, en un carrer cèntric i a seixanta metres d'una comissaria de policia. No cal cercar massa. En carrers del centre i als parcs hi ha xeringues a terra i s'hi poden veure nens que juguen al voltant.

Al barri d'Exhàrcia, a l'entorn de la plaça d'Omònia –lloc on la coalició Syriza té la seu i on va fer el miting final de campanya–, la deixadesa és generalitzada. En alguna cantonada, sembla que ningú no tingui intenció de recollir-hi les escombraries. En aquella àrea, s'hi concentren bàsicament molts establiments d'immigrants. Els atenesos no recomanen d'endinsar-se per aquests carrers, sobretot de nit, quan alguns delinqüents acostumen a actuar amb més impunitat. “Hi ha molts joves fora de control per aquests barris; més val allunyar-se'n o anar amb molt de compte”, assegura una agent municipal atenesa. D'acord amb estadístiques de la policia, durant el 2010, els robatoris als carrers de la capital s'havien doblat en comparació amb el 2009, els robatoris a taxistes gairebé s'havien quadruplicat i la xifra d'homicidis havia crescut d'un 50%. Els grecs han deixat d'anar-hi, a aquests barris, que s'han convertit en una mena de terreny privat de les bandes que es reparteixen els negocis de la droga i la prostitució.

La desesperació fa créixer la delinqüència. Alguns actes de delinqüència s'atribueixen a la desesperació creixent dels addictes a la droga que campen pel centre de la ciutat, molts dels quals es troben en llistes d'espera per a tractaments de rehabilitació en clíniques estatals. A banda, cal tenir present la creixent població d'immigrants, molts dels quals van a espetegar a Atenes després de travessar la frontera per Turquia o hi arriben per via marítima a través de les illes gregues. Amb tot, molts dels crims són atribuïts a grecs o a treballadors estrangers procedents de països balcànics com ara Albània o Bulgària, que, segons la

Els grecs expressen el malestar al carrer amb pancartes i expliquen les seves històries personals. La vida al carrer s'ha intensificat perquè no hi ha feina. Tampoc per a molts taxistes, que esperen

policia, exploten els pobres que arriben d'Àfrica i d'Àsia. Una ofensiva que la policia va intentar portar a terme contra el crim organitzat va tenir un èxit escàs, i fou motiu de diversos tiroteigs, el març del 2011. Dos policies van morir-hi i uns quants més van resultar ferits.

Aquest panorama ha fet prendre força al moviment neonazi representat per Alba Daurada, que a les darreres eleccions –malgrat que les principals forces es pensaven que retrocediria– es va mantenir. No és tan sols que el discurs sigui

netament nazi, sinó que els joves del partit assumeixen un paper als carrers d'Atenes que fa evident un clar retrocés en molts aspectes. Als barris populars és possible de veure'ls fent patrulles urbanes i molts immigrants senten por. Els estrangers també perden la confiança en la protecció per part de la policia. És el cas, per exemple, d'en Christos, un immigrant de Sri Lanka que treballa en un hostel fent tota mena de feines molt a la vora d'on té la seu el partit neonazi. Per a ell és clar que Alba Daurada actua amb

que el turisme els revifi. És fàcil de veure'ls durant hores esperant clients. La crisi també ha portat molta brutícia als carrers. Contenedors a vessar són l'estampa de cada cantonada.

certa impunitat a Atenes. “La policia no fa res per a aturar aquesta gent, molts policies formen part del moviment i n’hi ha que els tenen por.”

Hi ha analistes grecs que creuen que els darrers anys ha augmentat la violència contra els immigrants al país i, al mateix temps, s’ha produït un procés de jerarquització entre els nousvinguts. D’aquesta manera, els albanesos, que havien estat bastant repudiats els anys 1990, ara no ho són tant, i han estat rellevats pels immigrants de Bangla

Desh, el Pakistan i més països de l’àrea. Muhàmmad és un immigrant de Bangla Desh a qui les coses a Grècia se li han complicat força. Fins al punt que ara sospira amb la possibilitat de tornar al seu país on, segons que afirma, podria “tenir una millor vida” que la que en aquests moments li ofereix Grècia. Si la manca d’oportunitats afecta els grecs, els immigrants encara se’n ressenten més. El salari mínim és de 400 euros, però en Muhàmmad amb prou feines si en fa 300 cada mes, que li serveixen per a malviure

a Atenes. “Abans la cosa estava millor, però ara no hi ha feina per a ningú. Jo vaig fent qualsevol negoci que va sortint, però és poca cosa.”

Els immigrants, els que reben més. Els immigrants és el col·lectiu que s’enduu la part pitjor de la crisi, perquè no tan sols han de patir la manca de feina sinó que, a més a més, una part de la societat els responsabilitza de tots els mals. Ells també han eixamplat la llista de beneficiaris d’ajuts d’algunes organitzacions no governamentals, com és ara la Creu Roja, que els darrers mesos es mobilitza amb l’objectiu de protestar contra retallades que li resten capacitat operativa, ara que més necessitat hi ha al carrer. Alexandros Buduris, membre de la Creu Roja grega, diu que l’administració ha reduït molt les ajudes a força organitzacions, de manera que la feina “es fa pràcticament insostenible”. Afegeix, encara, que “si continuem així, vindrà un dia que no podrem treballar”.

Aquest ambient de decadència generalitzada també ha acabat afectant psicològicament els grecs. Al carrer, els ciutadans ho perceben. “Amb la crisi la gent es torna més susceptible. De seguida salten, es nota que hi ha intranquil·litat”, diu un jove que conversa amb un grup d’amics a la plaça Omònia. “La crisi no ens ha afectat tan sols en qüestions d’economia domèstica; és evident que també hi ha uns prejudicis mentals i psicològics.” Al centre de la plaça Syntagma, a diversos arbres hi pengen missatges de record i homenatge dedicats al jubilat que mesos enrere es va llevar la vida, cosa que va desencadenar un altre esclat de protestes al carrer. Des del 2010 les estadístiques mostren que els suïcidis han augmentat d’un 40% a Grècia, país que abans de la crisi en tenia la taxa més baixa d’Europa. Segons els experts, el 20% de les persones que se suïciden no tenien antecedents de malalties mentals. Però l’impacte de les dificultats financeres i econòmiques els superen i acaben matant-se. La desesperança creix al carrer, la crisi es manté sense símptomes d’escampar la boira, de manera que la por de no sortir d’aquest embolic fa que molts grecs visquin el moment actual com un autèntic malson.

*Joan Antoni Guerrero
Atenes*